

CRNA GORA

Ministarstvo kapitalnih investicija

Podgorica, 24.01.2021. godina

SEKTORSKA ANALIZA

za utvrđivanje predloga prioritetnih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2021. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioritetnih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritetne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritetna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

Γ socijalna i zdravstvena zaštita	Г razvoj civilnog društva i volonterizma	Г заштита животне средине
Г сmanjenje siromaštva	Г evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	Г poljoprivreda i ruralni razvoj
Г заштита lica sa invaliditetom	Г institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	Г održivi razvoj
Г društvena briga o djeci i mladima	Г nauka	Г заштита potrošača
Г помоć starijim licima	Г umjetnost	Г rodna ravnopravnost
Г заштита i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	Г kultura	Г borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
Г vladavina prava	Г tehnička kultura	Г borba protiv bolesti zavisnosti
Г		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2021. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretnе mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Životnu sredinu najčešće shvatamo kao set prirodnih uslova koji određuju ljudski životni prostor. Šire posmatrano, ona obuhvata ekstene uslove i faktore opstanka i razvoja života i karaktera koji utiču na ljude i druge organizme ili oblike života. Ona predstavlja okvir u kome sva živa bića žive i deluju povezana međusobnim uticajima čineći određenu cjelinu (ambijenata) životne sredine kao što su: vazduh, voda i zemljишte.

Saobraćaj je bitan preduslov funkcionisanja uopšte. On svojim funkcioniranjem stvara uslove, utiče i izaziva niz pozitivnih neposrednih i posrednih efekata na privredu i društvo u cjelini. Međutim, isto tako, saobraćaj stvara i niz neželjenih i štetnih efekata, uključujući i same učesnike u saobraćaju, koji svojim nesvesnjim radnjama negativno utiču na svoju okolinu. Svjedočimo nižem nivou kulture učesnika u saobraćaju, a pogotovo u ekološkom smislu što potvrđuje veliki broj divljih deponija i otpada koji se nalaze u blizini putnih pravaca. Pored ovog, primjetno je da učesnici u saobraćaju odlažu otpad na nepropisan način duž proširenja. Takođe, u Crnoj Gori još uvijek nije zaživjela evropska praksa vozača motornih vozila, koji gase motore prilikom dužeg zadržavanja na semaforima i raskrsnicama, i ako je to zakonska norma, čime značajno doprinose zagađenju vazduha u većim gradovima (Podgorica, Bijelo Polje, Nikšić, Pljevlja). U tim gradovima su već zabilježena prekoračenja graničnih vrijednosti pm10 čestica čemu izduvni gasovi iz vozila značajno doprinose (prilikom sagorevanja goriva u automobilima dolazi do oslobođanja štetnih izduvnih gasova).

Tokom 2018. godine prekoračenja koncentracije PM čestica u odnosu na propisane vrijednosti dominantno su uticale na lošiji kvalitet vazduha. Prisustvo ovih čestica u koncentracijama iznad propisanih (iznad 10 pm) sa aspekta zaštite zdravlja najveće su u Podgorici, Nikšiću, Baru, Pljevljima i Bijelom Polju. Na kvalitet vazduha najviše su uticale emisije koje su rezultat sagorijevanja goriva u velikim i malim ložištima i motorima sa unutrašnjim sagorijevanjem, emisije iz industrije, kao i nepovoljni meteorološki uslovi.

Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima jasno su prepoznati učesnici u saobraćaju, i njihov uticaj na životnu sredinu:

"Učesnici u saobraćaju ne smiju da preduzimaju radnje koje izazivaju ili mogu izazvati ugrožavanje životne sredine. Vozilo u saobraćaju ne smije da prouzrokuje prekomjernu buku. Učesnici u saobraćaju ne smiju na putu ili pored njega da ispuštaju, odnosno odlažu materije i otpad kojim se

ugrožava život i zdravlje ljudi, životinja, biljaka ili zagađuje životna sredina.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem	Izvor(i) podataka
Zakon o bezbjednosti saobraćaja; Zakon o prevozu u druskom saobraćaju; Zakon o putevima; Informacija o zaštiti životne sredine za 2018; Godišnji izvještaji o stanju životne sredine i klimatskih promjena u Crnoj Gori; Drugi izvještaj o stanju životne sredine	Ministarstvo kapitalnih investicija; Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma; Agencija za zaštitu prirode i životne sredine; http://biciklo.me/ https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/epr/epr_studies/native/Montenegro%20II.pdf

2.2.Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
<u>Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima</u>	Član 15 Zabranjeno je ostavljati na putu vozila koja nijesu u

	<p>upotrebi, nanositi ili bacati otpatke ili predmete i materije koje mogu ometati ili ugroziti bezbjednost saobraćaja ili zagađivati ili ugroziti okolinu.</p>
<u>Zakon o prevozu u drumskom saobraćaju</u>	<p>Član 162 Vozilo u saobraćaju ne smije da prouzrokuje prekomjernu buku. Vozač motornog vozila je dužan da isključi motor, kada je vozilo zaustavljeno na putu duže od tri minuta, a u tunelu duže od jednog minuta.</p> <p>Član 116 Zabranjen je ulazak u Crnu Goru stranom prevozniku vozilom koje ne ispunjava uslove utvrđene posebnim propisima u pogledu zaštite životne sredine i bezbjednosti u drumskom saobraćaju.</p>
<u>Zakon o životnoj sredini</u>	<p>Osnovne odredbe</p> <p>Ciljevi zaštite životne sredine Član 4 Zaštita životne sredine sprovodi se radi:</p> <p>1) zaštite života i zdravlja ljudi; 2) zaštite biljnog i životinjskog svijeta, biološke i predione raznovrsnosti i očuvanja ekološke održivosti; 3) zaštite i poboljšanja kvaliteta pojedinih segmenata životne sredine; 4) zaštite ozonskog omotača i ublažavanja</p>

	<p>klimatskih promjena; 5) zaštite i obnavljanja kulturnih i estetskih vrijednosti pejzaža; 6) sprječavanja i smanjenja zagađenja životne sredine; 7) održivog korišćenja prirodnih resursa; 8) uklanjanja posljedica zagađenja životne sredine; 9) unaprjeđenja stanja životne sredine i obezbjeđivanja zdrave životne sredine. Ciljevi iz stava 1 ovog člana, postižu se primjenom principa zaštite životne sredine, instrumenata i mjera zaštite životne sredine, propisanih ovim zakonom i posebnim propisima</p>
<u>Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini</u>	<p>Osnovne odredbe</p> <p>Izvori buke u životnoj sredini:</p> <p>1) buka u životnoj sredini je nepoželjan ili štetan zvuk na otvorenom prostoru koji je izazvan ljudskom aktivnošću, uključujući buku koja potiče od drumskog, željezničkog i vazdušnog saobraćaja i od industrijskih postrojenja za koja se izdaje integrisana dozvola; 2) štetni uticaj buke je negativni uticaj buke na zdravlje ljudi; 3) uznemiravanje bukom je nivo buke koji izaziva osjećaj neprijatnosti, koji se utvrđuje na licu mjesta propisanim metodama; 4) indikator buke je fizička veličina kojom se izražava nivo buke u životnoj sredini u odnosu na štetni uticaj; 5) ocjenjivanje je metod koji se koristi za izračunavanje, predviđanje, procjenu ili mjerjenje indikatora buke;</p>

Informacija o stanju životne sredine za 2018. godinu	
---	--

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosu rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretnе mjerljive pokazatelje/indikatore za praćenje doprinosu nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
NVO sektor je prepoznat kao kvalitetan i pouzdan partner u rješavanju svih gorućih društvenih problema, a posebno onih koji se odnose na promovisanje zdravih stilova života, zaštite životne sredine. U prilog tome svjedoče mnoge sprovedene akcije, promovisanja bicikla kao prevoznog sredstva, poboljšanje bezbjednosti u saobraćaju uz smanjenje neželjenih efekata saobraćaja na životnu sredinu). Nevladine organizacije svojim aktivnostima učestvuju u	<p>Podizanje nivoa svijesti učesnika u saobraćaju o značaju očuvanja zdrave životne sredine;</p> <p>Ova aktivnost podrazumijeva izradu odgovarajućih video spotova, banera, prezentacija na društvenim mrežama, objavljivanja saopštenja, dijeljenja propagandnog materijala, performanse, medijska gostovanja, radio emisije i minimum 200 različitih aktivnosti.</p>	Izveštaji-finansijski i programski; Fotografije; Linkovi; Video zapisi; Promotivni materijal; Ankete; Analize stanja; Nivo propraćenosti od strane medija; Liste učesnika;

<p>očuvanju životne sredine u skladu sa svojim programima i na način utvrđen posebnim propisima, dok država podstiče učešće nevladinog sektora u donošenju i realizaciji odluka od značaja za zaštitu životne sredine. Akcije sadnje se kontinuirano sprovode od strane organizacija civilnog društva i iste su pokazale u brojnim akcijama da imaju kapacitete da ih sprovedu.</p> <p>Rezolucija, koju su usvojile 193 članice, poziva sve države da promovišu i sarađuju na obilježavanju ovog dana i da bicikl unesu u razvojne programe, strategije i politike, i ima za cilj da ukaže na ekološke, ekonomske i zdravstvene aspekte vožnje bicikla, da i pomogne da se značajno poveća broj biciklom realizovanih puteva u svakodnevnom saobraćaju. Mora se uzeti u obzir veći broj mogućnosti za prevazilaženje ovog problema, kao što je primjena alternativnih varijanti saobraćaja a jedna od njih je popularizovanje nemotorizovanih načina kretanja kao što je npr. bicikлизам и</p>	<p>Smanjenje broja učesnika u saobraćaju koji bacaju otpad na putevima od 20-30%; Povećan broj vozača koji gase motore prilikom dužeg zadržavanja za 20%; Broj akcija uklonjenih divljih deponija na putnim pravcima, 10 akcija.</p> <p>Broj postavljenih odgovarajućih upozorenja, 30 upozorenja.</p> <p>Količina upotrijebljenih sredstava higijene: rukavice, kese, kante za smeće и slično, korišćene u akcijama čišćenja, minimum 1000 komada</p> <p>Broj radionica za učesnike u saobraćaju sprovedenih u cilju podizanja svijesti o zaštiti životne sredine.</p> <p>Broj promotivnih kampanja emitovanih na radio-tv emiterima;</p> <p>Broj podijeljenog promotivnog materijala, flajera и letaka;</p> <p>Broj direktnih и indirektnih učesnika u projektu;</p> <p>Unaprijeđeno stanje biodiverziteta duž puteva u Crnoj Gori-Sadnja biljne flore на</p>	<p>Zastupljenost на društvenим мрежама (facebook, instagram..), број pregleda, lajkova, подјела linka активности.</p>
--	---	---

<p>pješačenje pogotovo u gradovima koji su više naseljeni. Na taj način bi se značajno doprinijeti smanjenju emisije štetnih gasova i efekta staklene bašte, kao i unapređenju životne sredine.</p>	<p>adekvatnim mjestima duž putne zone, 20 radionica;</p> <p>Broj novih sadnica na slobodnim prostorima duž putnih pravaca, 100 sadnica;</p> <p>Broj promotivnih kampanja, usmjerene na informisanje zajednice o zasadima, kao i podizanje nivoa svijesti za čuvanje istih od devastiranja, 15 promotivnih kampanja;</p> <p>Postavljanje ukrasnog mobilijara, na mjestima koji se mogu koristiti kao privremeno odmaralište u toku putovanja;</p> <p>Kreiranje instagram i facebook stranice, na kojoj će se biti objavljivane fotografije i video zapisa, a koje/i bi po pravilu trebalo biti usmjerene na pažnju građana, turista i slično;</p> <p>Promovisanje zdravih stilova života:</p> <p>Biciklizam i Pješačenje</p> <p>Broj učesnika u saobraćaju koji koristi bicikl, ili za kraće relacije transporta, minimum 20;</p> <p>Broj sprovedenih radio-tv kampanja za promovisanje korišćenja bicikla kao sredstvo</p>	
---	--	--

	<p>prevoza, 20 radio emisija i tv kampanja;</p> <p>Broj izlet tura sa biciklima kao sredstvom transporta, 5 tura;</p> <p>Broj podijeljenih letaka i flajera sa motivima i argumentovanim dokazima o prednostima korišćenja bicikla, 2000 komada;</p> <p>Promovisanje pješačenja kao načina postizanja ličnog i zdravstvenog boljštka (vrsta i broj promotivnih aktivnosti, broj direktnih i indirektnih učesnika).</p>	
--	--	--

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2021. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški cilj(ovi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2021.godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
Povećati nivo svijesti učesnika u saobraćaju o značaju očuvanja	

<p>zdrave životne sredine;</p> <p>Podizanje nivoa ekološke svijesti u oblasti očuvanja biodiverziteta;</p> <p>Povećanje nivoa svijesti građana o zanačaju masovnije upotrebe bicikla u saobraćaju i njegovog uticaja na zaštitu životne sredine;</p> <p>Promjene u prometnoj kulturi, promjena ponašanja građana – svih učesnika u prometu;</p> <p>Smanjenje emisije štetnih gasova iz prometa, pozitivan uticaj na ljudsko zdravlje;</p> <p>Jačanje svijesti djece o pitanjima saobraćaja i životne sredine;</p> <p>Smanjenje intenziteta saobraćaja stvorenog od strane roditelja koji voze svoju djecu u školu;</p>	<p>Kreirane adekvatne kampanje usmjerene ka smanjenju broja učesnika u saobraćaju koji odlažu otpad duž saobraćajnica usmjerena na aktivnu medijsku i prezentaciju na društvenim mrežama, naročito u periodu ljetne turističke sezone;</p> <p>Promovisanje kulture sadnje biljaka duž putnih pravaca;</p> <p>Istraživanja i analize stanja u oblasti zaštite životne sredine, sa aspekta saobraćajnih tokova;</p> <p>Unaprijeđena saradnja sa nevladinim organizacijama i svim zainteresovanim stranama za uspješno sprovođenje projekata. Dobrom kampanjom, organizovanjem edukacije i treninga za različite ciljne grupe uticat će se na povećanje niva svijesti o upotrebni bicikla i zaštiti životne sredine od zagađenosti i buke;</p> <p>Prelazak na čistije i efikasnije vidove saobraćaja i poboljšana bezbjednosti biciklista. Radom sa djecom, od najranijeg uzrasta i kroz sve nivo obrazovnog sistema povećati broj djece i mladih koji koriste bicikl kao prevozno sredstvo na putu do škole. Podstaknuti medije da promovišu bicikлизам kao sredstvo prevoza, kroz razne vidove takmičenja, prezentacija, i tako stvoriti bike-friendly klimu u malim i srednjim velikim gradovima, Primjenom domaćih i susjednih primjera dobre prakse povećati mobilnost na lokalnom nivou-veće korišćenje bicikala u gradskom prometu (ne samo rekreativno) .</p>
--	--

--	--

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2021. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
 ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE U SAOBRAĆAJU	50.000,00 eura	

4.2. Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2021. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe

Direktne ciljne grupe:

- Mladi. (Okvirni broj mlađih ljudi do kojih bi se trebalo doći jeste 1500-2500, vodeći se činjenicom stepena korišćenja društvenih mreža i interneta, isti bi mogli uticati na proširenje kruga mlađih ljudi, i to radnjama dostupnim na internet mrežama: komentari, lajkovi, podjeli linkova, sponzorisanje određenih objava, i slično). Podsticanjem mlađih na vožnju biciklom u školu, fakultet, moguće je stvoriti trenutnu ali i buduću generaciju odraslih biciklista. U biciklističkim kampanjama u školama radi se jednakost s učenicima, roditeljima i nastavnicima kako bi se savladale prepreke na putu biciklom do škole, a vožnja bicikla učinila sigurnim, zabavnim i prirodnim načinom prijevoza za djecu (ali i ostale). To uključuje podučavanje vještina sigurne vožnje,, održavanje aktivnosti i događaja vezanih za bicikлизam.
- NVO koje se bave zaštitom životne sredine. (sjeverni, središnji i južni region, u prosjeku 4 NVO po regionu)
- Učesnici u saobraćaju-vozači (okvirno od 5-10% od ukupnog broja vozača određene zajednice)
- Stanovnici jedne lokalne zajednice (Okvirno $\frac{1}{4}$ stanovništva koja će biti upućena u realizaciju projekta i projektnih aktivnosti, pri čemu bi jako pohvalno da polovina od njih budu na neki način učesnici u istom, kako što je npr. akcija sadnja drveća, čišćenje putnih pravaca, i slično).

Indirektne ciljne grupe:

- Zainteresovana javnost;
- Mediji;
- Turisti
- Relevantne institucije (škole, lokalna samoprava, sekretarijati za zaštitu životne sredine i sl.)
- Gradovi sa povećanom vrijednošću zagađenosti vazduha od strane upotrebe motornih vozila

Potrebe:

- Čista i zdrava životna sredina, zadovoljavanje standard kvaliteta;
- Kvalitet života u jednoj društvenoj zajednici;
- Očuvanje zdravlja

4.3. Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
 ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE U SAOBRAĆAJU	10

4.4. Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa:

Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 3.500,00 EURA	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 5.000,00 ,EURA
---	--

NAPOMENA: stavom 4 člana 32ž Zakona o NVO, definisano je: “*Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa.*”

5. KONSULTACIJE SA ZAIINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovali u konsultacijama

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE U SAOBRAĆAJU		Selma Dacić

Ovjera ministra:

Mladen Bojanić

Ime i prezime

M.P.

Potpis